

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА  
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Кафедра східних мов та міжнародної комунікації

**ДИПЛОМНА РОБОТА**

на тему:

**"Засоби комічного в китайських текстах малих форм"**

**Виконавець:**

студентка 6 курсу, групи КМПЗ-61  
Корнієнко К. А.

**Керівник роботи:**

Піхтовнікова Лідія Сергіївна  
Проф., доктор філол. наук

**Підсумкова оцінка:**

за національною шкалою: \_\_\_\_\_

кількість балів: \_\_\_\_\_

Підпис керівника \_\_\_\_\_

**Харків – 2025**

## ЗМІСТ

|                                                                                                          |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ВСТУП .....</b>                                                                                       | <b>2</b>  |
| <b>РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади вивчення комічного в китайських текстах малих форм.....</b>               | <b>6</b>  |
| 1.1. Поняття та національно-культурна специфіка вираження комічного в китайських текстах.....            | 6         |
| 1.2. Основні різновиди засобів комічного .....                                                           | 9         |
| 1.3. Малі текстові форми у китайській культурі: жанрова специфіка та класифікація.....                   | 12        |
| Висновки до розділу 1 .....                                                                              | 16        |
| <b>РОЗДІЛ 2. Аналіз засобів комічного в китайських гумористичних жанрах.....</b>                         | <b>20</b> |
| 2.1. Лексико-семантичні засоби створення комічного ефекту в китайських текстах малих форм.....           | 20        |
| 2.2. Особливості використання синтаксичних стилістичних прийомів у специфічних гумористичних жанрах..... | 28        |
| 2.3. Засоби комічного та гумористичні прийоми у виступі Няоняо «Стиль соціальної тривоги».....           | 32        |
| 2.4. Способи інтеграції комічних текстів в освітній процес.....                                          | 40        |
| Висновки за розділом 2 .....                                                                             | 46        |
| <b>ВИСНОВКИ .....</b>                                                                                    | <b>49</b> |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....</b>                                                                  | <b>52</b> |

## ВСТУП

Гумор посідає важливе місце в повсякденному житті людини. Він сприяє покращенню його якості, позитивно впливає на взаємини з оточенням, допомагає налагоджувати ефективну комунікацію та зміцнювати соціальні зв'язки. З погляду лексикології, комічний ефект ґрунтується на особливій грі слів та інтонації, що дозволяє подивитися на буденну ситуацію під іншим кутом через призму гумору. **Актуальність дослідження** полягає в універсальності комічної культури, що відображає уявлення народу про суспільні цінності, норми поведінки та відхилення від них. У сучасному мовознавстві зростає інтерес до вивчення засобів комічного в різних культурах, адже вони є не лише художнім прийомом, а й важливим інструментом міжкультурної комунікації. Китайська література малих форм, зокрема прислів'я, приказки, байки, анекдоти та короткі гумористичні історії, становлять унікальне джерело для аналізу специфіки комічного. Її дослідження дозволяє виявити культурно-національні особливості мислення та світобачення китайців, а також розширює уявлення про способи відображення гумору у китайській традиції.

**Об'єктом дослідження** є китайські тексти малих форм.

**Предмет дослідження** є лінгвістичні, стилістичні та культурно-зумовлені засоби створення комічного ефекту в китайській культурі.

**Метою дослідження** є виявити, описати та систематизувати засоби комічного в китайських текстах малих форм, а також простежити їхню функціональну роль у комунікації та культурному контексті.

**Завдання дослідження:**

1. Проаналізувати теоретичні підходи до визначення категорії комічного у мовознавстві.
2. Окреслити жанрові особливості малих форм у китайській традиції.
3. Визначити основні лінгвістичні, стилістичні та культурні засоби комічного в китайських текстах малих форм.

4. Здійснити практичний аналіз корпусу текстів малих форм із виокремленням типових прийомів комічного.

5. Узагальнити результати та запропонувати класифікацію засобів комічного у китайських текстах малих форм.

**Матеріал дослідження:** творчість відомих китайських артистів Хоу Баолінь, Ма Санлі, Го Деган, Юй Цянь, Хуан Цзихуа, Няоняо, а також народні жанри: прислів'я та приказки, короткі гумористичні сюжети, скоромовки, сучасні інтернет-жарти та анекдоти. Джерельну базу становлять відео та аудіо записи виступів, друковані збірки, електронні ресурси та публікації у китайських медіа.

### **Методи дослідження**

У роботі застосовано :

- описовий метод (для систематизації та класифікації засобів комічного),
- метод лінгвістичного аналізу (для виявлення фонетичних, лексичних та синтаксичних засобів),
- порівняльно-типологічний метод (для встановлення культурної специфіки китайського комічного у зіставленні з іншими традиціями),
- метод контекстуального аналізу (для дослідження функціонування комічного у конкретних текстах).

**Наукова новизна дослідження** полягає в комплексному аналізі засобів комічного у китайських текстах малих форм, виокремлюючи їхню жанрову та культурну специфіку.

### **Практичне значення отриманих результатів**

Результати дослідження можуть бути використані у викладанні курсів з китайської мови та літератури, стилістики та лінгвокультурології. Зокрема, вони можуть стати навчальним матеріалом для спецкурсів із порівняльної стилістики, перекладознавства та міжкультурної комунікації. Практична цінність полягає у можливості застосування результатів для вдосконалення методики викладання китайської мови з акцентом на культурні особливості гумору.

**Апробація результатів.** Основні положення роботи було апробовано у вигляді тез у студентському збірнику тез «Молоді фахівці – майбутнє науки» (№17) 2025 р. ХНУ ім. Каразіна.

**Структура роботи.** Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку джерел. Перший розділ розглядає теоретичні аспекти використання гумору в китайських текстах малих форм, другий – механізми застосування на конкретних прикладах.

## РОЗДІЛ 1

### Теоретичні засади вивчення комічного в китайських текстах малих форм

#### 1.1. Поняття та національно-культурна специфіка вираження комічного в китайських текстах

Гумор - це те, без чого важко уявити людське життя та спілкування, він буквально пронизує всі сфери нашої культури й соціального буття. Зараз ми розуміємо, що людина за своєю природою прагне задоволення та розваг, а гумор виступає універсальним і потужним чинником не лише розважального чи комунікативного, але й соціологічного та психологічного значення [11, с. 5].

Питання природи комічного підіймали у своїх працях відомі філософи, зокрема Арістотель, І. Кант, А. Шопенгауер, Т. Гоббс, З. Фрейд. Серед зарубіжних лінгвістів проблематику створення комічного в текстах досліджували С. Аттардо, С. Крічлі, Дж. Морреал, Н. Р. Норрік, В. Раскін. У вітчизняному мовознавстві проблематика іронії розроблялася С. Походнею, комунікативно-прагматичні аспекти іронії аналізував Ф. Бацевич.

Якщо говорити простими словами, гумор - це коли людина помічає якісь деталі, переосмислює ситуацію і подає все це у вигляді жарту. Як естетична категорія, гумор постає різновидом комічного, що відображає суперечності дійсності та містить їх критичну інтерпретацію. Рівнозначними проявами комічного є гумор і сатира. При цьому гумор характеризується доброзичливістю та м'якістю, він містить позитивну оцінку зображуваного явища чи ситуації загалом. На противагу йому, сатира заснована на висміюванні й передбачає вираження негативного ставлення мовця до факту, події чи особи. Формами сатири є іронія, сарказм та гротеск [1, с. 134].

Жалай, Іващенко, Фізер, сучасні лінгвісти, все більше уваги приділяється дослідженню різних аспектів комунікації: аналізуються як письмові тексти, так і усне мовлення, вивчаються не лише вербальні, а й невербальні засоби

спілкування, а також як серйозні, так і умовно «несерйозні» висловлювання. Дедалі частіше лінгвісти звертають увагу на те, як мова 'творить' реальність і як це проявляється в різних типах текстів. Аналіз цієї функції становить значний евристичний інтерес, оскільки дозволяє не лише розкрити її механізм, а й окреслити перспективи типологічних досліджень.

Гумор традиційно співвідноситься з категорією комічного. Його основою є суперечність між формою та змістом, яка може виявлятися у грі слів, жартах чи інших формах, що апелюють до емоційної та естетичної сфери [3, с. 156]. За концепцією З. Фрейда, феномен комічного охоплює пародію, іронію, сатиру та гумор; водночас він здатний підкреслювати слабкості людини, її залежність інтелектуальних здібностей від фізичних потреб, а також приховувати глибинний сенс за поверхневою структурою висловлювання. Жарт і сміх у цьому контексті розглядаються як антропологічні явища, що відображають природну здатність людини реагувати на незвичні або смішні аспекти соціальної та фізичної реальності.

Кожному народові притаманна власна картина світу з її нормами поведінки, ідеалами та принципами. Комічна картина світу є складовим елементом національного характеру. Комічна картина світу може бути універсальною, національною, груповою та індивідуальною. Вона являє собою складний механізм, а тому успішна гумористична комунікація можлива лише між комунікантами зі схожими комічними картинами світу [13, с. 16]. Треба пам'ятати: навіть якщо ти ідеально знаєш іноземну мову, це ще не означає, що ти зрозумієш всі жарти носіїв цієї мови. Не завжди, навіть за повного розуміння змісту висловлювання, стає очевидним чому для носіїв мови цей вислів набуває комічного ефекту. У процесі дослідження було з'ясовано, що менталітет українців і китайців істотно відрізняється, що зумовлює розходження в комічних картинах світу цих народів. Передусім це пов'язано з темами-табу в китайській лінгвокультурі та національно-специфічними темами.

Китайці надзвичайно уважні до ритуалів і дотримання норм, у їхній культурі існує значна кількість соціальних та етичних обмежень. Слід зазначити,

що в умовах глобалізаційних процесів суворі китайські естетичні позиції поступово послаблюються. До таких тем належать: політика, батьки, наставники (учителі), їжа, інтимні стосунки, наркоманія, представники правоохоронних органів тощо [11, с. 42-43].

Тема політики в Китаї є табуйованою. Ще з давніх часів у системі цінностей китайців імператор посідав чільне місце. Важливу позицію у системі цінностей займають і батьки. Насміхатися над батьками для китайців рівнозначно втраті обличчя. Те саме стосується й наставників та учителів.

Особливою рисою китайської культури є шанобливе ставлення до їжі. Це можна пояснити природними умовами: значна частина території Китаю характеризується несприятливим кліматом - посушливістю, нестачею прісної води, непридатними ґрунтами; південь країни часто потерпає від стихійних лих (повені, тайфуни); басейн річки Хуанхе зазнає частих розливів [11, с. 47]. Такі умови зумовили дефіцит харчових ресурсів і сформували дбайливе ставлення до їжі.

Розмови про інтимні стосунки та наркоманію належать до табу через орієнтацію китайського суспільства на здоровий спосіб життя. Такі явища, як наркоманія, проституція, порушення закону, сприймаються вкрай негативно, а тому жарти на ці теми не викликають комічного ефекту.

Окремої уваги заслуговують теми, характерні лише для китайського менталітету: китайські прецедентні персонажі та феномени, японці, порівняння людей з півдня та півночі, традиції фэн-шуй, засмага тощо [11, с. 50].

У кожній країні існують власні прецедентні персонажі, твори та культурні феномени. Китайський дослідник Лі Чуньшен виокремлює понад 340 персонажів, які часто трапляються в китайських анекдотах, серед них – відомі китайські та закордонні письменники, політики, імператори, герої літературних творів, актори, митці, педагоги, військові, філософи, науковці, музиканти тощо. Найпопулярнішими є вчені, герої романів «Подорож на Захід» (Сунь Укун, Чжу Бацзе) та «Трицарство» (Цао Цао, Чжуге Лян), а також китайський чиновник Лі Ган та його син.

Антияпонські настрої сягають часів війни 1937 року. Парадокс полягає в тому, що, з одного боку, китайці висміюють японців, а з іншого - активно переймають їхню культуру, зовнішність і манери поведінки. У китайських анекдотах часто висміюється протиставлення людей з півдня та півночі, що зумовлене різницею у вимові. Неправильне розташування меблів у домі (наприклад, кухня в зоні туалету) може викликати сміх у китайців, тоді як українці не надають цьому значення.

У Китаї засмага вважається ознакою непривабливості, тоді як українці прагнуть засмагати, навіть відвідують солярії, що видається китайцям безглуздом і шкідливим явищем.

Ядро комічної картини світу становить інваріантний універсальний комізм, тобто явища інтернаціонального гумору, зрозумілі представникам різних лінгвокультурних спільнот; середня частина (між ядром і периферією) наповнюється національно-специфічними особливостями комічного, що варіюються від одного етносу до іншого; периферія являє собою індивідуально-авторський спосіб комічного світосприйняття, репрезентований у гумористичних текстах будь-якої мовної особистості [11, с. 52-53].

Отже, на універсальному рівні комічний ефект досягається завдяки вербальним (смішне поєднання слів, використання стилістичних прийомів і засобів) і невербальним (зруйноване очікування, відхилення від норми) способам.

## **1.2. Основні різновиди засобів комічного**

Щоб створити комічний ефект, автори зазвичай вдаються до різноманітних мовних прийомів. На фонетичному рівні застосовуються такі засоби, як оноματοпея, спунеризм і метатеза [2, с. 725]. На стилістико-граматичному рівні комічний ефект створюється порушенням порядку слів, неповними реченнями, порушенням норм відмінювання, дієвідміни та узгодження. На синтаксичному рівні комізм досягається за допомогою парцеляції.

До засобів створення комічного на лексико-стилістичному рівні відносяться алогізм, каламбур, гіпербола, літота, парафраз, антифразис, вульгаризми, зевгма, антанаклаза, оксюморон, порівняння, okazіоналізми [5, с. 83].

Розглянемо детально лексико-стилістичні засоби створення комізму.

Алогізм - стилістичний прийом, що полягає у навмисному порушенні логічних зв'язків, зазвичай для створення комічного ефекту [5, с. 35]. Використання алогізму проявляється у порушенні смислових зв'язків, що викликає сміх у реципієнта. Існує кілька видів алогізму: алогічні компаративи, порушення логіки міркування, абсурдні висновки, порушення квантифікації, та «природного» уявлення про предмет, поєднання несумісних властивостей предметів [8, с. 6].

Каламбур - це гра слів, коли одне слово має кілька значень і це створює комічний ефект або звукової подібності різних слів [5, с. 74]. Використовуючи каламбури можна досягти комічного ефекту через багатозначність слів, поєднання непоєднуваного, фонетичну схожість, використання омонімів.

Омонімія – звуковий збіг різних мовних одиниць, значення яких не пов'язані між собою [5, с. 695]. Для комічного ефекту використовують співзвучність цілого слова і частини іншого, збіг різних морфем або співзвуччя одного слова зі словосполученням.

Пароніми - однокореневі слова, близькі за звучанням, але різні за значенням або частково збігаються за змістом [6, с. 82].

Антоніми - слова з протилежним значенням, де основою є якісна ознака, яка може збільшуватися або зменшуватися до протилежного.

Синоніми - слова, що збігаються за основним значенням, зберігаючи різницю в відтінках смислу та стилістичній забарвленості [14, с. 7].

Суть каламбура полягає у зіткненні або несподіваному поєднанні двох несумісних значень в одній фонетичній або графічній формі. Часто перше слово має позитивне забарвлення, а друге - негативне, що створює насмішку.

Гіпербола - образне висловлювання, що містить перебільшення розмірів, сили, значення предмета або явища. Використовується для вираження емоційного ставлення та посилення думки. Часто поєднується з іншими стилістичними фігурами, утворюючи гіперболічні метафори, порівняння, епітети [4, с. 25-30].

Літота - образне висловлювання, що містить навмисне зменшення розмірів, сили або значення предмета чи явища, створюючи комічний ефект через контраст між сказаним і реальністю [5, с. 531].

Парафраз - троп, що полягає у заміні назви особи, предмета або явища описом його суттєвих ознак або характерних рис. Часто поєднується з гіперболою та літотою для підсилення експресивності [8, с. 283].

Антифразис - троп, що базується на контрасті або використанні слова в значенні, протилежному звичайному. Похвалу у формі осуду називають астеїзмом [2, с. 535].

Вульгаризм - грубе слово або вислів поза межами літературної лексики. Комічний ефект виникає через використання в невідповідному контексті [5, с. 84].

Зевгма - стилістична фігура, коли в ряд однорідних членів включаються логічно неоднорідні слова, що порушує норму та створює комізм.

Антанаклаза - повтор слова в одній граматичній формі з різними значеннями в контексті, створюючи ефект несподіванки [2, с. 376].

Оксюморон - поєднання протилежних понять, що може створювати сатиричний або комічний ефект [5, с. 685].

Порівняння - уподібнення одного предмета іншому за спільною ознакою, що може бути несподіваним для комічного ефекту [5, 253].

Повтор - ефект несподіваності досягається при ненормальному, невчасному або неприродному повторі. Існують морфемні, лексичні, звукоподібні та фразові повтори [5, с. 686].

Евфемізм - м'яке позначення предмета чи явища замість грубого. Комічний ефект виникає, коли заміна слова є недоречною або неправильно трактованою учасником комунікації [7, с. 6].

Оказіоналізми - індивідуально-авторські слова, створені за законами мови, що використовуються у художньому тексті як мовна гра [5, с. 659].

Отже, можемо сказати, що гумор у тексті досягається через різні мовні прийоми, але найважливішими все ж таки є лексичні засоби. Жодне слово не буде смішним само по собі - все залежить від того, як і де його використати. Лексико-стилістичні засоби можуть використовуватися для створення комічного різними способами. За допомогою гіперболи, літоти, порівняння та парафразу досягається навмисна зміна сприйняття явища, щоб воно відхилялося від норми. При створенні комічного ефекту часто важливу роль відіграє семантика слова, проте існують мовні засоби, для яких більш важлива звукова форма. Різні лексико-стилістичні засоби часто використовуються у поєднанні для посилення комічного ефекту.

### **1.3. Малі текстові форми у китайській культурі: жанрова специфіка та класифікація**

Попри різноманітність, усі малі текстові форми в китайській культурі мають спільні ключові риси: лаконічність, гумористичність, словесна винахідливість, інтерактивність, соціальна функція, структурованість, модельність, регіональність [6, с. 6].

Лаконічність - це головна ознака малих комічних текстів. Використання мінімальної кількості слів для вираження максимально глибокої думки, що втілюється у принципах 言簡意賅 (стислість і виразність) та 微言大义 (мало слів – багато сенсу) [13, с. 15]. Такі тексти короткі, легко запам'ятовуються й поширюються.

Загалом текстові форми можна умовно поділити на кілька великих груп:

- текстові форми, що походять з усної народної традиції:

笑话 (анекдоти) - короткі оповіді з чітко вибудованою структурою, головна мета - розсмішити людей. Мають простий сюжет і персонажів, сміх викликає несподівана розв'язка. Героями можуть виступати як прості, так і відомі історичні особи, які постають у смішному світлі. Сміх виникає через чотири основні речі: наявності логічного зламу, гри слів, абсурдності ситуації та обізнаності аудиторії в історичному контексті [15, с. 9].

相声 (сяньшень) - один із найпопулярніших гумористичних жанрів у Китаї, де найяскравіше видно китайський національний характер. Однак на сьогодні він мало досліджений у вітчизняній лінгвістиці, тому варто детальніше вивчити його мовні особливості. За сучасними китайськими джерелами, сяньшень визначається як «різновид китайських сценічних виступів, що поділяються на монологи, діалоги та полілоги, основною метою яких є створення комічного ефекту».

Порівнюючи сяньшень з іншими популярними в Китаї гумористичними жанрами, такими як анекдоти, гумористичні розповіді, гумористичні вірші та фразеологізми, можна виділити основні відмінні риси досліджуваного жанру:

1. Зовнішній вигляд артистів - традиційні костюми, у діалогічних парах зазвичай один артист повний, а інший худорлявий - такий контраст додає комічності.
2. Атрибутика - віяло, хустка або стіл.
3. Положення на сцені артисти стоять.
4. Акторська гра - в цьому жанрі важливо бачити що відбувається та чути інтонацію, на папері сяньшень втрачає специфіку.
5. Комунікативні ролі - кожен артист сяньшен має своє амплуа: 逗哏 (активну панівну роль у діалогах) або 捧哏 (пасивну роль «підспівувача»).
6. Авторство - сяньшені як художні твори мають автора та назву.
7. Місце проведення (чайні).

讽刺型相声 (сатиричні сяньшені) з'явилися раніше за інші види сяньшень і ґрунтуються на висвітленні негативних рис інших людей або власних недоліків.

У них часто проявляється незадоволення певними суспільними явищами; теми гумористичних висловлювань пов'язані з актуальними соціальними проблемами, такими як бюрократія, дефіцит товарів, привілеї тощо. 歌颂型相声 (панегіричні сяньшені) будуються так, щоб представити державу або конкретних політичних діячів з вигідного ракурсу, при цьому висміюючи антикомуністичні настрої. Вони виникли у часи активного будівництва комунізму в Китаї. 娱乐型相声 (розважальні сяньшені) описують актуальні суспільні явища, наприклад, стосунки в родині, різницю в діалектах, молодіжну моду тощо. На сьогодні це найпоширеніший вид сяньшень [16, с. 12-18].

Для іноземця, щоб зрозуміти виступи артистів жанру сяньшень, достатньо добре знати китайську мову. Однак, щоб сміятися разом із глядачами в залі, необхідне глибоке знання лінгвокультурних особливостей країни.

小品 (театральні мініатюри) у контексті сучасної китайської культури означає коротку, насичену комедійну форму виступу. Жанр передбачає, що протягом обмеженого часу (зазвичай 10–15 хвилин) через відносно повну драматичну сцену, яскраві характери та концентровані конфлікти розповідається історія, тема якої створити викликати сміх, відобразити життя або передати певну тему.

Залежно від тематики, стилю та прийомів виконання 小品 можна розділити на наступні типи: соціально-сатиричні, що висвітлюють і критикують недоліки суспільства; сімейне життя; сільська тематика. 小品 також можуть мати просвітницькі цілі, прославляти основні цінності.

Серед особливостей 小品 виділяють: насиченість (події і персонажі обертаються навколо центрального конфлікту, події розвиваються досить швидко); типові персонажі, що мають суспільні архетипи, наприклад, добродушний селянин, хитрий бізнесмен, боязкий чоловік; глядач швидко впізнає і співпереживає. Конфлікт в таких сценах яскравий та драматичний, активно застосовуються діалекти, прислів'я, жартівливі вирази, каламбури; мова близька до повсякденного життя [14, с. 7].

Більшість 小品 не лише розважають, але й намагаються передати мораль або соціальне послання; фінал позитивний, розв'язує проблему або пропагує чесноти.

小品 - унікальна китайська форма комедії, продукт поєднання театрального мистецтва, медіа та духу епохи. Завдяки специфічним художнім характеристикам та глибокому соціальному контексту 小品 слугує важливим чинником в розумінні китайської масової культури, соціальної психології та естетичних змін.

段子 (короткі гумористичні сегменти) - у сучасному китайському культурному контексті слово 段子 спочатку означало фрагмент із 相声, але з часом стало позначати короткі гумористичні тексти або виступи на основі формату стендап комедії [17, с. 13].

На відміну від 小品, суть 段子 не полягає у драматичному виконанні ролей, а в мовному наративі та деконструкції. Виконавець, зазвичай це стендап-комік, використовує власний життєвий досвід для гумористичного викладу, критики та деконструкції культурних явищ, його мета - викликати сміх і водночас передати унікальну точку зору.

Залежно від тематики та стилю, сучасні 段子 можна розділити на такі типи: спостереження за життям, гумор ґрунтується на повсякденних ситуаціях (метро, замовлення їжі, робочі комунікації, сімейні стосунки) через перебільшення та метафори; соціальні теми - коментарі на конкретні соціальні явища або групи з елементами сатири та рефлексії; особисті наративи - розповіді про унікальний досвід або ідентичність артиста (регіон, професія, характерні риси) [15, с. 9].

Вони яскраві, виражають індивідуальність автора, висвітлюють його унікальну персональну перспективу та досвід. Жарт складається з панчлайну, тобто створюється певне очікування або аудиторія вводиться в контекст, а потім як кульмінація звучить жарт. Порушення очікувань та логічні повороти: в цьому жанрі ключовий гумористичний механізм - раптовий логічний стрибок або

переворот. Відмінністю є прямий діалог з аудиторією: використання формулювань “你们有没有...” «ви коли-небудь...», “我觉得...” «я думаю...»; руйнується «четверта стіна», створюється інтимність між автором та слухачем [15, с. 10-13]. Виступ артиста можна відокремити на окремі частини, короткі блоки, що ідеально підходить для форматів сучасних медіа та сприяє швидкій популярності. 段子 - це комедійна форма, що з'явилася разом з інтернет-культурою, яскраво відображає пробудження індивідуальної свідомості та розвиток молодіжної субкультури в Китаї. Завдяки персоналізації, логічності та високій поширюваності, 段子 стали важливим культурним носієм для вираження себе, розуміння суспільства та взаємозв'язку молодих китайців.

单口喜剧 (стендап комедія) - це комедійна форма, у якій один артист веде гумористичну розповідь, робить коментарі або виконує невеличкі сценки. 单口喜剧 є повною художньою формою, у рамках якої існує жанр 段子. [13, с. 17-18] Уся увага на мові, харизмі та глибоких ідеях артиста. Тут артист не грає роль, а показує гіперболізовану версію себе. На відміну від 小品, де спочатку йде сюжет, тут стартує чітка ідея або спостереження. Всі сегменти та спеціальні шоу будуються навколо аргументації та деконструкції цієї ідеї, артисти можуть та мають працювати з аудиторією, імпровізувати та підлаштовуватися під їхню реакцію, через це кожен виступ є унікальним. Успішне шоу не лише насичене жартами, але й має глибину та цілісну структуру.

单口喜剧 це більше ніж комедія, це форма сучасного самовираження. Його розвиток у Китаї демонструє зростання індивідуальної свідомості та розмаїття публічного висловлення. Вивчення цього жанру є ключовим для розуміння феномену культури 段子 у сучасному Китаї.

## Висновки до розділу 1

У сучасній лінгвокультурології вивчення комічного в китайських текстах малих форм є важливою частиною досліджень, пов'язаних із міжкультурною комунікацією, когнітивною лінгвістикою та соціально-психологічним аналізом мови. Комічне розглядається не лише як інструмент розваги, але і як складний соціально-психологічний феномен, який дозволяє проникнути в глибини культурних кодів, ціннісних орієнтирів і національної ментальності. Аналіз наукових джерел показав, що комічне, у тому числі гумор, сатира, іронія та сарказм, виконує багатовимірну функцію: розважальну, критикує соціальні та культурні явища, стимулює когнітивну активність аудиторії й формує механізми культурної самоідентифікації. При цьому гумор у китайській культурі має виразну національно-культурну специфіку, обумовлену конфуціанськими цінностями, традиційним ієрархічним устроєм суспільства та високим рівнем дотримання соціальних ритуалів.

Одним із ключових аспектів є взаємозв'язок комічного із соціальною нормою: у китайській культурі існує чіткий поділ на допустимі та недопустимі теми для жартів. Наприклад, політика, релігія, інтимні стосунки, злочинність та висміювання правоохоронців розглядаються як теми, яких часто намагалися уникати у традиційній китайській комедії, оскільки їхнє висміювання могло порушити соціальну гармонію та нашкодити автору, дотримувався принцип «не робити шкоди іншому» та підтримувати статус авторитетів. Водночас існують теми притаманні виключно китайській культурі, що формують національно-специфічний гумор: культурні прецеденти, такі як відомі історичні або літературні персонажі (наприклад, Цао Цао чи Сунь Укун), народні традиції, символіка фен-шуй, регіональні особливості поведінки та стереотипи між південцями й північниками. Комічний ефект у таких випадках базується на культурних кодах, зрозумілих лише носіям культури, що підкреслює значення контекстуального знання для адекватного сприйняття гумору.

На мовному рівні китайські тексти малих форм демонструють багатство лексико-стилістичних засобів створення комічного. До них належать алогізм, каламбур, омонімія, паронімія, гіпербола, літота, парафраз, антифразис, зевгма,

антанаклаза та оксюморон. Наприклад, каламбури та омонімічні жарти широко використовуються в анекдотах та скоромовках, де смислова подвійність слів або їхня схожість за звучанням створює несподіваний комічний ефект. Гіперболи й літоти застосовуються для перебільшення або применшення властивостей предметів чи явищ, що викликає сміх, одночасно підкреслюючи авторське ставлення до того чи іншого явища. Антанаклаза й зевгма забезпечують руйнування сенсів у межах одного речення, дозволяючи досягти ефекту контрасту між очікуванням і реальністю, а оксюморон та парадокс формують інтелектуальний гумор, що потребує від сприймача активного мислення.

Фонетичні та синтаксичні засоби, такі як ритмічні повтори, алітерації, асонанси та скоромовки, також відіграють важливу роль у створенні комічного ефекту. Вони формують своєрідний акустичний шар тексту, який взаємодіє із семантичним рівнем, посилюючи комічність через гру звуків та ритму. Особливу увагу заслуговує контекстуальність: слово або конструкція набуває комічного значення лише у конкретному соціально-культурному та ситуаційному середовищі.

Жанрова специфіка малих текстових форм також суттєво впливає на характер жарту. Вони характеризуються лаконічністю, образністю та високою комунікативною ефективністю. Специфічні китайські тексти, каламбури, анекдоти та народні жарти є інтерактивними жанрами. Ці тексти демонструють структурованість - симетрію, ритм, паралельність частин, що підсилює естетичний і комічний ефект, а художні прийоми (метафора, гротеск, парадокс, іронія) надають їм додаткової образності.

У практичному вимірі дослідження показує, що ефективне сприйняття китайського комічного неможливе без урахування культурних особливостей, знання мовних засобів та жанрової специфіки. Анекдоти на основі національних реалій або прислів'я з подвійним значенням вимагають від сприймача знання історичних, соціальних та культурних контекстів. Тільки тоді комічний ефект стає зрозумілим і відчутним, а гумор виконуватиме свою соціально-

психологічну функцію - зняття напруги, стимулювання критичного мислення та формування емоційного контакту між автором і аудиторією.

Комплексний аналіз малих текстових форм дозволяє виділити ключові механізми створення комічного ефекту: лексико-стилістичні механізми (гра значеннями, омонімія, паронімія, гіперболи, літоти, парафрази, антифразис, оксюмори), фонетико-ритмічні засоби (алітерації, асонанси, ритмічні повтори, скоромовки), синтаксичні конструкції (паралелізм, зевгма, інверсії, несподівані синтаксичні переходи), контекстуально-культурні чинники (національні коди, культурні символи, регіональні особливості, соціальні норми), жанрово-функціональні особливості (лаконічність, інтерактивність, образність, структурована форма, легкість передачі й запам'ятовування).

Загалом, розділ демонструє, що комічне у китайських текстах малих форм - це не випадкове явище, а системний, багаторівневий процес, який формує культурну ідентичність, стимулює когнітивну активність і слугує важливим засобом соціальної інтеграції, взаєморозуміння та емоційного контакту між людьми. Воно поєднує традиційні та сучасні культурні коди, вербальні та невербальні засоби, забезпечуючи живу, динамічну та багатогранну комунікаційну практику в межах китайської лінгвокультури.

## РОЗДІЛ 2

### Аналіз засобів комічного в китайських гумористичних жанрах

#### 2.1. Лексико-семантичні засоби створення комічного ефекту в китайських текстах малих форм

Гумористичний ефект в 笑话, 相声, 小品, 段子 глибоко вкорінений у багатстві лексичних та семантичних ресурсів китайської мови. Метою цього розділу є системний аналіз основних лексико-семантичних засобів, що використовуються в цих текстах для створення комічного ефекту, зокрема: семантична гра слів, каламбури на співзвучність, зниження мовного регістру, гіпербола, а також протиріччя й парадокси [2, с. 831]. Розділ дозволяє виявити, як сама мова стає центральним інструментом у руках китайських коміків.

Розглянемо лексично-семантичні засоби створення комічного які використовуються в китайських текстах малих форм:

Перший прийом - гра зі значеннями слів. Коміки беруть слова, які можуть означати кілька різних речей, яке в конкретному контексті водночас апелює до двох різних значень. Завдяки цьому несподіваний логічний злам створює гумористичний ефект [4, с. 31].

Розглянемо конкретні приклади:

Фрагмент з комедійної програми "欢乐喜剧人" (Щасливі комедіанти):

甲：我最近在研究《孙子兵法》。

乙：哦，研究出什么了？

甲：我孙子根本就不听兵法 [25]!

А: Я нещодавно вивчав "Мистецтво війни" Сунь-цзи.

Б: О, і до чого дійшов?

А: А до того, що мій онук зовсім не слухається цієї військової науки!

У виразі “孙子兵法” “孙子” окрім «онука» означає давнього військового стратега Сунь У, в цьому 小品 автори апелюють до обох значень, чим і створюється абсурдний ефект.

Уривок зі стендап виступу Ян Лі:

他为什么那么普通，却可以那么自信 [26]?

Чому він настільки звичайний, але може бути таким самовпевненим?

Зазвичай слова “普通” (звичайний) і “自信” (впевнений у собі) є нейтральними, але в цьому контексті “普通” означає “посередній”, а “自信” набуває подвійного значення — як “упевненість”, так і “самовпевнена зарозумілість через брак самокритики”, що створює різку іронію.

Репліка Фань Вея з мініатюри 《卖拐》 «Продаж милиць» :

哎呀，大哥，我这腿脚是咋地了？我怎么感觉我这脚离我越来越远了呢 [29]?

Ой, брате, що це з моїми ногами? Чому я відчуваю, що мої ступні віддаляються від мене все далі і далі?

Вислів “脚离我越来越远” (ноги віддаляються від мене все далі й далі) у прямому значенні вказує на відчуття відстані, але тут він ужитий як гра слів — мається на увазі, “腿脚不听使唤，像要离开身体一样” що ноги не слухаються, ніби хочуть відокремитися від тіла. Це яскраво передає психологічну ілюзію, яка виникла в персонажа після того, як його обдурили.

Взято зі стендапу Хуланя :

我们就像在跑步机上，跑得很快，但一步也没有向前。

Ми ніби на біговій доріжці: біжимо швидко, але не просунулися жодного кроку вперед.

“一步也没有向前” (жодного кроку вперед) водночас описує фізичний факт перебування на біговій доріжці та виступає каламбуром, що натякає на ситуацію 内卷 (внутрішньої конкуренції) у сучасному суспільстві, коли докладаються значні зусилля, але реального поступу немає.

Ще один улюблений трюк – це каламбури, але означають зовсім різні речі для заміни їхнього початкового значення, що створює семантичну помилку у сприйнятті. Це типовий для китайської мови прийом, зумовлений великою кількістю омонімів та співзвучних слів.

Фрагмент зі стендапу Ван Цзяньго:

生活不止眼前的苟且，还有明天的苟且和后天的苟且。

Життя - це не лише сьогодні робити на с'як-так, але й завтра і післязавтра.

Стендап-комік Ван Цзяньго, повторюючи слово 苟且 (робити щось хаотично), вимова якого дуже схожа на 枸杞 (ягоди годжі), у процесі багаторазового повторення створює приховану асоціацію на основі співзвуччя. У результаті високий поетичний зміст оригінального рядка зводиться до абсурду, а також з'являється натяк на тему оздоровлення, яку символізують ягоди годжі.

Приклад інтернет жарту:

为什么阿姨从不流汗？因为阿姨怕留下印记。

Чому тітка ніколи не потіє? Бо тітка боїться залишити слід.

流汗 (пітніти) є співзвучним із 留汉 (залишити чоловіка-ханця). Жарт використовує цю гру слів, аби створити абсурдний причинно-наслідковий зв'язок.

Приклад сяньшеню 《成语新篇》 «Нова версія ченьюя» :

我这是“哑巴吃黄连”——有苦说不出。我那是“哑巴吃饺子”——心里有数 [21]。

Я як "німий, що їсть гірку диню" - гірко, але не сказати. А я як "німий, що їсть пельмені" - все розумію про себе.

У сталому виразі-сяхоуяй 哑巴吃黄连 (німий їсть гірку диню) усталене продовження — 有苦说不出 (є гіркота, та не можеш висловити). Але його жартівливо перекутили, пов'язавши співзвуччя між словами «饺子» (пельмені) та 黄连, і замінили на фразу «心里有数» (добре знати ситуацію), що створює новий комічний ефект.

Взято з 小品 мініатюри 《昨天今天明天》 «Вчора сьогодні завтра»:

赵忠祥是我的心中偶像。那倪萍就是我梦中情人，爱咋咋地 [28]!

Чжао Чжунсян - ідол у моєму серці. А Ні Пін - жінка моїх мрій, і нехай буде як буде!

Вираз «爱咋咋地» походить із північно-східного діалекту, буквально означає «як хочеш, так і роби». Його вільний, навіть трохи зухвалий тон несподівано поєднано з виразом «梦中情人» (коханий із мрії), що звучить ніжно. Саме ця стилістична та звукова невідповідність створює комічний ефект.

Фрагмент зі стендапу Хе Гуаньдзи [33]:

我坐地铁的要求就是通风。我的时尚就是我这阵风。

Моя вимога до метро - це вентиляція. Мій стиль - це цей потік повітря

Слово 通风 (проходимість повітря) у прямому сенсі означає «провітрювання» (практична потреба). Проте за допомогою ієрогліфа 风 (вітер) воно може асоціюватися зі словом 风潮 (модна течія). Така гра слів перетворює буденну тему бідності на іронічне бажання вдосконалюватися в сфері моди, створюючи гумористичний ефект.

Іноді коміки навмисно говорять дуже урочисто про звичайні, буденні речі та виразів для опису буденних, дріб'язкових чи навіть вульгарних речей. Завдяки невідповідності стилів створюється комічний ефект.

Розглянемо на прикладі конкретних фрагментів:

Фрагмент з сяньшеню 《夜行记》 «Нічна подорож» Хуо Баоліня [34]:

我买了个纸灯笼，点着了，骑上车。刚一出胡同口，来了一阵风，呼——灭了。

Я купив паперовий ліхтарик, запалив його, сів на велосипед. Щойно виїхав з провулка - порив вітру, фу-у-у — і він згас.

Використання сухих фізичних термінів 点着了、呼——灭了 для змалювання кумедної ситуації створює гумористичний контраст між урочистістю стилю та буденністю факту.

Фрагмент 小品 мініатюри 《打工奇遇》 «Дивовижні пригоди на підробітку» Чжао Ліжун:

它为什么这么脆？它就是一盘大萝卜 [30]!

Чому воно таке хрустке? Це звичайна миска ріпи!

Серйозне риторичне питання “它为什么这么脆？” вводить надзвичайно банальну відповідь “大萝卜”, що викриває прийом фальшивої реклами.

Фрагмент зі стендапу Няня:

我的人生愿望就是“被安详地送走”，最好是在工作的时候 [24]。

Моє життєве бажання - "спокійно відійти", бажано під час роботи.

Вираз “被 安 详 地 送 走” зазвичай використовується в контексті термінальної опіки, є надзвичайно урочистим висловом. Однак вона вживає його для опису перебільшеного бажання “померти від втоми на роботі”, і саме цей стилістичний контраст створює різкий чорний гумор».

对女朋友发誓：“如果我骗你，就让我一辈子吃方便面没有调料包！”——这是概率性事件。“如果我骗你，就让我活到 100 岁！”——这是诅咒 [18, с. 14]。

Коли ти присягаєшся дівчині: "Якщо я б тобі брехав, хай я ніколи не знайду пакетик з приправою до локшини швидкого приготування!" - це ймовірнісна подія. "Якщо я тобі брехав, хай я доживу до 100 років!" - це прокляття.

Використовуючи наукові математичні і навіть релігійні терміни (概率性事件, 诅咒) для пояснення буденних жартівливих присяг автор окутує буденну ситуацію більш піднесеним тоном.

Фрагмент з 小品 мініатюри 《红高粱模特队》 «Шоу моделей “Червоний сорго” Чжао Беньшаня:

猫在走直线，是因为耗子拐弯了。你们在走直线，是因为你们是模特 [19]!

Кішка йде по прямій, тому вона полює на мишу. Ви йдете по прямій, тому що ви моделі!

Використання сільської «народної мудрості» (про kota та мишу) як пояснення професійної модної ходи моделей створює несподіваний комічний ефект через зниження «високого» до «буденного».

- Гіпербола та радикалізація. Цей прийом полягає у навмисному перебільшенні фактів або доведенні їх до абсурдної крайності, що робить буденні явища смішними й нелогічними.

Взято зі стендапу Лі Сюциня:

我妈跟我说：“宇宙是有尽头的，生命的起点就是终点。”我问我妈：“啥意思？”我妈说：“意思就是，我现在在起点，你也在起点 [20]。”

Моя мама сказала мені: "У Всесвіту є кінець, початок життя - це його кінець." Я спитала: "Що це означає?" Мама відповіла: "Це означає, що я зараз на старті, і ти теж на старті." Використано філософські поняття (宇宙, 生命) у поєднанні з буденною іронією про «самотність» створює кумедний контраст.

Традиційний китайський анекдот:

一个人头发很少，他很苦恼。朋友安慰他：“你这算好的了，要是头发是朝里长的，你得愁成啥样？” [18, с.15].

У чоловіка було дуже мало волосся, і це його засмучувало. Друг його втішав: "Тобі ще пощастило. Якби волосся росло всередину, як би ти тоді сумував?"

Через нереалістичний і абсурдний гіперболічний сценарій (волосся росте всередину) звичайна проблема «облисіння» стає комічною.

Фрагмент зі стендапу Сю Джишєня [31]:

我这个长相，让我从来没有过“容貌焦虑”。因为我直接跳过了“焦虑”这一步，进入了“放弃”阶段。

Моя зовнішність дозволила мені ніколи не мати "тривоги за зовнішність". Тому що я пропустив стадію "тривоги" і одразу перейшов до стадії "заперечення".

Самоіронічна гіпербола - «пропустив етап тривоги та одразу перейшов до заперечення» - перетворює ваду на джерело сміху.

Взято з мініатюри 小品“不差钱” «Грошей не шкода» - Сяо Шеньян:  
 哎呀妈呀, 我这一辈子就跟钱过不去了, 眼睛一闭一睁, 一天儿过去了哈; 眼睛一闭不睁, 一辈子过去了哈。 [23]

Ой, мамо, я все життя воюю з грошима. Очі заплющив-розплющив - і день минув. Очі заплющив і не розплющив - і все життя минуло.

Достатньо проста дія 眼睛一闭一睁 стає алегорією часу, що минає, і завдяки простоті

Приклад інтернет жарту:

我减肥的决心有多大? 大到我去超市买零食, 都要分成两次买, 这样显得我吃得少 [18, с. 16].

Наскільки велика моя рішучість схуднути? Настільки, що я ходжу в супермаркет по снеки двічі, щоб виглядало, що я їм менше.

Перебільшення через нелогічний самообман 分成两次买, 这样显得我吃得少 (ходити за снеками двічі, аби справити враження, що я мало їм) викликає сміх через явну абсурдність.

- Протиріччя та парадокси - поєднання двох концепцій, ситуацій або дій, які логічно повністю суперечать одна одній або не можуть співіснувати, створює абсурдний та рефлексивний гумор.

Фрагмент 相声 сяньшеню “纠纷” «Суперечка» Малі:

逗哏因为一点小事和捧哏吵得不可开交, 最后说: “我跟他没完! ..... (停顿) 除非他给我道个歉。” [22].

Головний актор через якусь дрібницю сварився з другорядним актором без кінця, і врешті сказав: «Я з ним не розберуся! ... (пауза) Хіба що він у мене попросить вибачення.»

Спочатку позиція була надзвичайно жорсткою («не розберуся»), а потім миттєво компромісною («хіба що перепросить»); ця суперечлива поведінка яскраво показує марносластво маленької людини та її м'яке серце за гострим язиком.

Приклад інтернет жарту:

我发誓我再也不发誓了 [18, с. 17]。

Я клянусь, що більше ніколи не буду клястися.

Класичний логічний парадокс - обіцянка анулює сама себе, коротко і кумедно.

Фрагмент з 小品 мініатюри 《昨天今天明天》 «Вчора сьогодні завтра» :  
说过去咱俩是“情深似海”，看现在就是“破罐子破摔” [28]。

Раніше про нас казали "глибокі почуття, як море", а тепер дивишся - "розбитий глечик не шкода бити".

Поєднання двох ідіом, що достатньо емоційно описують різні стадії подружнього життя і мають протилежний зміст (одна похвальна, інша осудлива), слугують метафорою до довгого подружнього життя; суперечність передає реалістичну безпорадність і гумор.

Фрагмент стендапу Хулан:

我们公司最大的矛盾就是，老板想要用最少的钱，招到最好的人。而员工想要用最少的精力，挣到最多的钱 [32]。

Найбільша суперечність у нашій компанії полягає в тому, що бос хоче найняти найкращих людей за найменші гроші. А працівники хочуть заробити найбільше грошей з найменшими зусиллями.

Точне виявлення парадоксальних і суперечливих очікувань у роботі між працівником і роботодавцем; гумор виникає з реальної жорстокої ситуації та резонансу, що близькі кожному.

Як бачимо з цих прикладів, що гумор у китайських коротких комедійних текстах не випадковий, а результат того, що коміки майстерно використовують особливості китайської мови китайської мови. Від каламбурів, що виникають із багатозначності та омонімії, до стилістичних невідповідностей, що створюють гумор, і аж до логічно спотворених прийомів перебільшення та суперечностей - всі ці засоби дають комікам багато можливостей для створення гумору. Аналіз показує, що мудрість китайського гумору проявляється не лише у сюжетних

ходах, а й глибоко в мікрорівні мови. Ці приклади та їх переклади надають конкретний матеріал для міжкультурних досліджень комедії.

## **2.2. Особливості використання синтаксичних стилістичних прийомів у специфічних гумористичних жанрах**

В китайських текстах малих форм комічний ефект досягається не лише за допомогою майстерного вибору лексики, а й ретельно вибудованій синтаксичній структурі жарту та високій вправності у використанні стилістичних засобів. У цьому розділі я спробую детально розглянути, як у китайських коротких комічних текстах за допомогою специфічних синтаксичних прийомів і стилістичних виникає комічний ефект.

Давайте подивимося, як це працює на конкретних прикладах китайських текстів малих форм:

- синтаксичний повтор - повторення певного слова, словосполучення чи синтаксичної конструкції.

Фрагмент 小品 《卖拐》 «Продавець милиць» Чжао Беньшань:

走两步！没病走两步！走！走 [29]！

Зроби пару кроків! Якщо не хворієш зроби пару кроків! Йди! Йди!

Ці короткі повтори команд справді створюють напругу, яскраво відображають психологічну маніпуляцію "великого дурилюда" та роблять покірність Чжао Беньшань ще смішнішою.

Фрагмент стендап виступу Лі Сюциня:

我妈说：“宇宙是有尽头的，生命的起点就是终点。”我说：“啥意思？”  
我妈说：“意思就是，我现在在起点，你也在起点” [20]。

Моя мама каже: "У Всесвіту є кінець, початок життя - це його кінець." Я питаю: "Що це означає?" Мама каже: "Це означає, що я зараз на старті, і ти теж на старті."

Неодноразовий повтор ключових слів 起点 і 终点 повторюються як у піднесеному філософському висловлюванні, так і в буденній розмові матері й доньки. І от тут якраз і з'являється смішний контраст через таке стилістичне зниження.

Приклад з сянйшеню 《五官争功》 «Органи чуття змагаються за заслуги»  
Ма Цзі:

我眼睛... 我鼻子... 我耳朵... 我嘴... 我招谁惹谁了? [22].

Мої очі... мій ніс... мої вуха.... Мій рот.... Кого я зачепив? Кого я образив?

Паралельні повтори (我+частина тіла) імітують сварку, створюючи певний ритм і показуючи хаотичну сцену суперечки.

Приклад жарту :

客户：这个方案不行。

我：请问哪里不行？

客户：说不上来，但就是不行 [34]。

Клієнт: Цей план - не підходить.

Я: Скажіть, будь ласка, що саме не підходить?

Клієнт: Не можу пояснити, але просто не підходить.

Повтор слова 不行 передає абсурдність вимог клієнта, відображає беззмістовність комунікації та викликає співчутливий сміх особливо у тих, хто працює в офісі і кому близька така ситуація.

Приклад з мініатюри Чжао Беньшань:

过去是过去，现在是现在，过去和现在不一样了[35]!

Минуле - це минуле, теперішнє - це теперішнє, минуле і теперішнє – різні речі!

Повтори з протиставленням (过去 - 现在) є очевидною істиною, що розкриває простодушність персонажа й створює враження наївного жарту.

- Риторичні питання та інверсія - використання запитання, що не потребують відповіді або навмисна зміна зміну порядку слів, щоб підкреслити

думку, спрямувати хід думок слухачів чи створити ефект несподіванки [8, с. 297-298].

Уривок з сяншеня Малі 马李:

“逗你玩” 哦！“逗你玩”！好嘛，我这儿着急，他那儿“逗你玩”！ [22].

"Жартую з тобою"! "Жартую з тобою"! Оце так, я тут переживаю, а він - "Жартую з тобою"!

Ключове слово “逗你玩” винесено в кінець фрази. Через інверсію та повтор передано процес зміни емоцій мовця: від здивування до усвідомлення і, зрештою, роздратування. Комічний ритм надзвичайно виразний.

Уривок з мініатюри «打工奇遇» Чжао Лірон:

宫廷玉液酒， 一百八一杯 其实就是那个二锅头， 兑的那个白开水！ [30].

Небесне нектарне вино, 180 юанів за келих а насправді - звичайна горілка «Ерготоу», розведена білою водою!

На початку тон серйозний, гарна назва та висока ціна. Потім раптовий злам синтаксису й проста мова оголюють справжню сутність продукту. Такий прийом «спершу піднести, потім знизити» і створює комічний ефект.

Приклад інтернет жарту:

你这说的是人话吗？ 我听了都想把我的耳朵捐给需要的人 [27].

Це що, людська мова? Я від цього так хочу віддати свої вуха тим, кому вони потрібніші.

Перше речення - риторичне запитання. Друге будується на гіперболі та інверсії (не 堵住耳朵, а 捐出去). Цей жарт виражає гіперболізоване невдоволення в комічній формі.

Приклад з 小品 мініатюри Чжао Беньшаня :

猫走不走直线，完全取决于耗子 [15, с. 9].

Кішка йде прямо чи ні, повністю залежить від миші.

Це, на перший погляд, проста, але насправді дотепна інверсійна конструкція. Буденну ситуацію (що миша визначає поведінку кота) подано у вигляді афористичного, що надає йому водночас глибини і комічності.

- метафора та аналогія - абстрактні, незнайомі чи буденні речі подаються через порівняння з конкретними, знайомими або химерними образами, створюючи новий, абсурдний чи напрочуд точний ефект.

Фрагмент стендап виступу Хулан:

我们公司老板画饼，画的饼之大，一口吃不下，吃完消化不了，消化完了来不及吸收，直接就得排出去 [36]。

Наш бос малює нам пряники, і ці пряники такі великі, що їх не відкусити, а як вкусиш, то не перетравиш, а як перетравиш - одразу треба.

«老板的空头支票» (порожні обіцянки боса) порівнюються з величезним 饼 (пряником), що неможливо ні відкусити, ні перетравити. Ланцюжок грубуватих фізіологічних дій (травлення, виведення) конкретизує абстрактне шахрайство на роботі, надаючи йому комічної наочності.

Уривок виступу Няоняо:

我这种“社恐”去开会，就像武松进了景阳冈，每一步都小心翼翼，生怕碰到老虎（指需要社交）[24]。

Я, така «соціофобка», на зборах - ніби У Сун зайшов на Цзіньянган: кожен крок обережно, аби не натрапити на тигра (тобто на спілкування).

«Соціофобія» у ділових зустрічах порівнюється з історією про Вусуна на Цзіньянгані. Але замість хоробро вбивати тигра герой боїться його. Така зворотна аналогія є оригінальною і точно передає страх соціальної взаємодії.

Уривок з мініатюри «红高粱模特队» «Модельна команда червоного сорго» Чжао Беньшань [36]:

劳动者是最美的人！没有普天下劳动者的辛勤劳动，吃啥？穿啥？吃穿都没了，你还臭美啥？

Трудівники - найкращі люди! Без важкої праці трудівників по всьому світу, що їсти? що носити? Коли їжі й одягу не має, то яка вже там краса?

Абстрактну тезу «праця - це честь» передано через низку простих і конкретних аналогій: «їсти», «одягатися», «хизуватися зовнішністю». Логіка проста сповнена народної мудрості та гумору.

Приклад інтернет жарту:

我的钱包和我的关系，就像手机和充电器，看起来是一对，但大部分时间都找不到彼此。 [18, с. 17]

Мій гаманець і я - як телефон і зарядний пристрій: виглядають парою, але більшість часу не можуть знайти один одного.

Використано знайоме сучасній людині співвідношення 手机和充电器 (телефона та зарядки), щоб передати зв'язок між людиною і гаманцем, достатньо пряма метафора скрутного фінансового становища. Порівняння точне, актуальне й легко викликає сміх.

### **2.3. Засоби комічного та гумористичні прийоми у виступі Няоняо «Стиль соціальної тривоги»**

В китайській стендап-спільноті, що зазвичай вимагає екстравертності, відкритості та вміння імпровізувати, поява Няоняо стала тихою революцією. Її виступ, побудований навколо образу особистості із соціальною тривожністю, кидає виклик традиційній парадигмі, де комедія часто покладається на зовнішню енергію та навіть деяку агресивність до певних вад суспільства чи значущих подій в житті тієї чи іншої спільноти. Її знаковий виступ “社恐式” «Стиль соціальної тривоги» – це не просто комедійний номер, а справжня психологічна сповідь про внутрішній світ та життя інтроверта. Успіх Няоняо полягає в її здатності перетворити внутрішню драму інтровертів - нескінченні внутрішні монологи, гіпертрофоване тлумачення соціальних сигналів людей, що присутні у її житті та просто оточуючих, складні логічні конструкції, побудовані для уникнення спілкування - на унікальну комедійну естетику.

В цьому розділі було системно проаналізовано багат шарові комедійні прийоми, що Няня використала у «Стилі соціальної тривоги», на трьох рівнях: побудові тексту, манері виконання, та соціокультурний зміст.

Почнемо з комедійних прийомів на рівні тексту, а саме логічних парадоксів та віртуального володіння мовою

1. Максималізація внутрішнього монологу: Епічне оповідання про дрібні події

Няня вміє використати один незручний в соціальному плані момент і через багаторівневий внутрішній монолог перетворити його на міні-епопею, наповнену напругою, конфліктами та несподіваними поворотами. Таке висвітлення подій безумовно створює багатий ґрунт для людини, що виступає в сфері гумору.

Візьмемо до прикладу її монолог про вітання. Тут вона на вулиці побачила симпатичного хлопця із собакою.

“我看到他了，在 50 米开外。大脑紧急启动应急预案。方案一：自然微笑，说‘嗨’。风险：如果对方没看见，我就像个对着空气傻笑的怪人。方案二：低头看手机，假装没看见。风险：显得冷漠，且手机锁屏画面是默认的，被他看见会不会觉得我很无趣？方案三：等他先打招呼。风险：这是一场心理战，赌注是我的尊严。

距离缩短到 20 米，他抬头了！眼神有 0.1 秒的交汇！他是不是要说话了？我嘴角肌肉已经准备好了，是上扬 15 度还是 30 度？15 度显得矜持，30 度显得热情但可能虚假……完了，他低头了！他采用了我的第二方案！他为什么低头？是因为看见我低头他才低头的吗？还是在他低头的前一秒，我已经低头的了？这成了罗生门。

我们擦肩而过。这场发生在 0.5 秒内的静默战争结束了，没有赢家。我回家后，花了两个小时复盘这个过程” [26]

Переклад: «Я його побачила, за 50 метрів. Мізки екстрено запустили план дій на випадок надзвичайної ситуації. Варіант перший: природно посміхнутися,

сказати «привіт». Ризик: якщо він не побачить, я виглядатиму як дивак, що посміхається повітря. Варіант другий: опустити голову, дивитися в телефон, вдати, що не помітила. Ризик: виглядати байдужою, і до того ж заставка на екрані блокування стандартна – якщо він побачить, чи не подумає, що я нудна? Варіант третій: чекати, поки він привітається першим. Ризик: це психологічна війна, ставка в якій – моя гідність.

Відстань скоротилася до 20 метрів, він підняв голову! Відбувся зоровий контакт на 0.1 секунди! Він зараз щось скаже? Мої м'язи куточків губ уже наготові, підняти на 15 градусів чи на 30? 15 виглядає стримано, 30 – тепло, але можливо нещиро... от чорт, він знову опустив голову! Він вибрав мій другий план! Чому він опустив голову? Тому що побачив, що я опустила? Чи може, замить до того, як він опустив, встигла опустити я? Це перетворилося на «Расомон».

Ми розійшлися. Ця тиха війна, що тривала 0.5 секунди, закінчилася. Переможця немає. Я повернулася додому і дві години проводила розбір польотів.»

Пересічна людина не стала б приділяти цій ситуації стільки уваги, але не Няоня. Вона взяла абсолютно нецікаву ситуації, і представила її з точки зору тривожної людини. В слухачів складається враження, що вони опинилися в її голові, ситуація дуже яскрава, жвава, добре описана, що змушує слухача відчувати себе в центрі цієї кумедної ситуації. Ситуації, коли незнайома людина просто проходить повз вона описує як подію, що вимагає «плану дій», «психологічної війни» та «розбору польотів». Ця «зміщена» риторика, яка використовує терміни з масштабних явищ для опису дрібних ситуацій, є основою її гумору. Це не просто смішно, а й точно передає справжній стан інтровертів, які витрачають величезну кількість енергії на спілкування.

2. Несподівані логічні суперечки: самоузгоджена абсурдність та теоретичне озброєння. Хід розповіді Няоня часто починаються більш менш нейтрально. Цікавим є те, до якого висновку вона прийде, в яку сторону піде її

сюжет. Цей процес є особливо абсурдним через свою внутрішню строгість, втілюючи високий рівень гумору «серйозної нісенітниці».

Розглянемо другий фрагмент – роздуми Няоня про причину відмови від купівлі кави. Для інтроверта причини досить очевидні, а от для людини яка рідко стикається з такими проблемами в здавалося б буденній ситуації, це буде несподіванкою.

“我站在菜单前，感觉不是在选择饮料，而是在进行一场存在主义的拷问。美式，代表了一种苦行的自律，但我今天配吗？拿铁，意味着接纳温润与融合，但我有心情与牛奶泡沫共舞吗？当你凝视菜单，菜单也在凝视你。

最后我没点，走了。因为我悟到了一个道理：不选择，就是最大的自由。我通过放弃选择，战胜了资本主义用消费赋予我们虚假选择权的陷阱。我空手走出咖啡店，感觉自己不是一个失败的消费者，而是一个存在主义的英雄” [26].

«Я стою, переді мною меню і я відчуваю, що вибираю не напій, а проходжу екзистенційний допит. Американо уособлює аскетичну самодисципліну, але чи гідна я сьогодні цього? Латте означає прийняття м'якості та смирення, але чи готова я сьогодні до танцю з молочною пінкою? Коли ти вдивляєшся в меню, меню вдивляється у тебе.

Зрештою, я нічого не замовила і пішла. Бо я зрозуміла одну істину: можливість не зробити вибір – це найвища свобода. Тисячоліттями, я відмовився від вибору, але я перемогла цю пастку капіталізму, що дає нам хибне право вибору через споживання. Я вийшла з кав'ярні з порожніми руками, відчуючи себе не невдахою-споживачем, а екзистенційним героєм.»

Складнощі з вибором кави Няоня підносить від простого «страху перед вибором» до критики «екзистенціалізму» та «капіталістичного суспільства ». Такий філософський аналіз проблеми – це ефективний механізм самозахисту, який маскує безпорадність і тривогу за високою теоретичною стіною. Глядачі сміються, водночас дивуючись її здатності описувати свої вади у позитивному ключі.

Третій фрагмент це контраргумент стендап-комікеси на спонукання до шлюбу. Також досить знайома ситуація для більшості людей.

“我妈说，‘你不结婚，以后老了怎么办？’我说，你这个逻辑有问题。你假设婚姻是一个解决问题的方案，但你有没有想过，它可能本身就是一个问题的来源？我现在一个人，只是面临‘老了怎么办’一个问题。如果我结了婚，我可能要同时处理‘夫妻关系’、‘婆媳关系’、‘子女教育’等多个问题。我这是用一个确定性的现状，去赌一个不确定性极高的未来，从投资角度来看，这是一笔坏账” [26].

«Моя мама каже: "Якщо не одружишся, що ти робитимеш у старості?" А я відповідаю: "У твоїй логіці є проблема. Ти виходиш з того, що шлюб – це рішення проблеми, але чи думала ти коли-небудь, що він сам може бути джерелом проблем? Зараз я одна, і в мене лише одна проблема – "що робити в старості?". Якщо я вийду заміж, мені, можливо, доведеться одночасно вирішувати кілька проблем: "чоловічі-жіночі стосунки", "стосунки з свекрухою", "виховання дітей" тощо. Я міняю визначний стан на вкрай невизначне майбутнє, з точки зору інвестицій – це безнадійна заборгованість".»

Вона використовує діалектику «рішення/джерело проблеми», модель економічної оцінки ризиків «інвестиції», щоб деконструювати традиційну риторику «спонукання до шлюбу». Такий спосіб «clin-clin» робить її контраргументи безсилими оскільки на практиці вони не переконують старших, але водночас є надзвичайно інтелектуальними та переконливими для молодого покоління, що є солідарним із нею.

### 3. Зниження та деконструкція: деромантизація високих почуттів.

Одна із особливих рис Няоня, це її вміння дивитися на ситуацію під іншим кутом, розглядати красиві, романтичні почуття з реалістичної, навіть утилітарної точки зору, спрощуючи ситуацію і виявляючи їхню проблемну сутність, що сприяє створенню комічного ефекта.

В цьому контексті хочемо представити її прагматичний погляд на ситуацію знайомства. Тут мова піде про кохання та випадкові зустрічі.

“大家都期待浪漫的邂逅。但对我来说，邂逅就是一个高风险、低回报的社交活动。你要在一个完全没有准备的情况下，向一个陌生人展示最好的自己，这违反了所有风险管理原则。而且，邂逅成功了，后续还需要进行大量的维护工作，包括但不限于：没话找话、互相试探、以及解释你为什么一个人在那里出现” [26].

«Всі очікують випадкових романтичних зустрічей. Але для мене випадкова зустріч – це соціальна активність з високим ризиком та низьким відгуком. Тобі потрібно в абсолютно непідготовленій ситуації показати незнайомцю найкращу версію себе, що суперечить усім принципам управління ризиками. Більше того, якщо зустріч виявиться успішною, надалі знадобиться велика підтримуюча робота, включаючи вигадкування тем для розмови, вивчення один одного та пояснення, чому ти з'явився там один.»

Вона деконструює саму суть романтичного образу випадкової зустрічі та побачень в соціальну активність та так би мовити проект, що потребує «підтримки», повністю знімає рожеві окуляри та вбиває останні залишки романтики її утилітарною та технократичною мовою. Цей процес зняття чар викликає сильний резонанс і відчуття полегшення у молодих людей, втомлених від міжособистісних стосунків у сучасному суспільстві.

#### 4. Гри слів, каламбури та використання відомих мемів.

Няоня демонструє високі мовні навички, часто граючись із звучанням, формою та значенням слів, створюючи гумористичні ефекти, схожі на інтелектуальну гру.

Фрагмент про вміння жити та бути собою:

“他们总说要会‘做人’，但我连‘做自己’都做不好，怎么有余力去‘做人’呢？‘做人’听起来就像一个额外的、高难度的 DLC（游戏追加内容），而我连本体游戏都还没通关” [26].

«Вони завжди кажуть, що треба вміти "бути людиною" (вміння жити, бути соціально успішним), але я навіть "бути собою" не вмію, як у мене можуть бути зайві сили на те, щоб "бути людиною"? "Бути людиною" звучить як додатковий,

складний DLC (додатковий контент до гри), а я навіть основну гру ще не пройшла.»

Використання конфлікту між буквальним і переносним значенням слів «бути людиною» та «бути собою», а також впровадження зрозумілого молоді терміна «DLC» миттєво зменшує дистанцію з аудиторією. Ця аналогія не лише кумедна, але й точно передає відчуття додаткового тягара процесу соціалізації, коли від людини вимагають «грати» певну роль.

Наступне на що хочеться звернути увагу це на саму манеру виступу Няоня, а саме на чорний гумор, що нерідко зустрічаються та мову її тіла.

Успішність Няоня залежить не лише від її умінь підмічати та її високим рівнем володіння мовою; її унікальна манера виконання також має вирішальне значення. Вона створила свій стиль «похмурої енергії» -в неї спокійній, навіть трохи апатичний тоном і вираз обличчя розповідають про бурхливі внутрішні переживання. Отож її манера суперечить тому що вона розповідає, що також сприяє створенню ще більш комічного ефекта.

Обговорюючи ритм її мовлення та тон, вона зазвичай використовує монотонну, з невеликими паузами, мову без різких коливань. Ця холодна «дикторська» манера оповіді різко контрастує з абсурдними та напруженими внутрішніми переживаннями в її номерах, що посилює комічний ефект Паузи в мовленні також дуже виважені, вона робить їх безпосередньо перед логічним поворотом, залишаючи глядачам простір для очікування та роздумів, що ще більше посилює бажання дізнатися фінал історії.

Також кидаються в очі її міміка та жести - її вираз обличчя зазвичай «кам'яний», без емоціональний, з відтінком безвиході та розгубленості. Жести обмежені та стислі, що ідеально відповідає образу «соціальної тривоги». Коли з таким байдужим виразом обличчя вона говорить щось на кшталт «я – об'єкт уваги», виникає комічний контраст. Цей розрив між формою і змістом є суттю її виконавської майстерності.

Третій аспект це глибокий соціокультурний зміст: вона як рупор, виступає колективним голос інтровертів, допомагає їм розкритися, бути почутими та сформувати їхню самоідентичність.

Комедія Няоняо виходить за межі просто гумору або стендап-виступу і має глибоке соціокультурне значення.

Вона надає голосу, озвучує думки «мовчазній більшості». У світі, яким правлять екстроверти почуття інтровертів часто ігнорують або розглядають як «проблему». Виступ Няоняо, який публічно демонструє такий спосіб мислення, фактично надає голос колективним переживанням інтровертів. Вона каже незліченній кількості людей з подібними проблемами: ви не самотні, твій внутрішній монолог – це щось звичайне, і його можна зрозуміти. Відчуття «бути побаченим» має потужну цілющу силу та надає багато можливостей для зміни цього світу.

В її номерах постійно деконструються суспільні наративи про впевненість у собі, соціальну пристосованість, романтику. Вона показує, що за багатьма, здавалося б, очевидними соціальними нормами ховається безліч абсурдних та нелогічних речей. Сама ця деконструкція є м'якою, але з сильною культурною критикою.

Успіх Няоняо доводить, що в сучасній комедії та ширшому культурному просторі щире прийняття своїх «слабкостей» (соціальна тривога, переживання) та перетворення їх на унікальний творчий погляд і естетичний стиль також може отримати величезний позитивний відгук та допоможе досягти успіху. Це відкриває нові можливості для різноманітного індивідуального самовираження.

Виступ Няоняо у «Стилі соціальної тривоги» – це ретельно продуманий спектакль. Через прийоми гіперболізації внутрішнього монологу, абсурдних логічних ланцюжків, спрощення, деконструкції та гри слів, разом із її любов'ю до чорного гумору та похмурою енергією в стилі Венсдей, вона буде реалістичний й водночас гіперболізований всесвіт інтроверта. Її жарти – це поєднання резонансного та інтелектуального гумору, який змушує інтровертів усміхатися від розуміння, знаходячи ідентичність, а в екстравертів – викликати

цікавість, відкриваючи вікно для розуміння інших. Що важливіше, вона перетворила термін «тривога», який спочатку мав негативний відтінок, на успішний культурний ресурс, наповнений творчістю, критичним мисленням та здатністю об'єднувати. Стендап Няоня не лише змушує нас сміятися, але й змушує в сміху переосмислити складні та тонкі взаємини між своїм внутрішнім «я» та іншими, індивідом та суспільством.

#### **2.4. Способи інтеграції комічних текстів в освітній процес**

У цьому розділі розглядається, як можна використовувати комічні тексти в навчанні та чому це дає хороші результати. Не секрет, що традиційна освітня модель часто втрачає контакт зі студентами через свою надмірну строгість і формальність. У сучасних умовах пошуку освітніх інновацій використання гумору, комедійних фільмів і серіалів у навчанні стає все більш популярним і ефективним методом.

Цей розділ має на меті подолати поверхневе сприйняття гумору лише як інструмента розваги й, виходячи з методологічних, психологічних та когнітивно-наукових засад, показати, як гумор може стати потужним допоміжним інструментом в навчання. Далі аналізуються конкретні шляхи його застосування та механізми впливу на формування внутрішньої мотивації, запам'ятовування та створення приємної навчальної атмосфери.

Почнемо з методологічного аспекту - з цієї точки зору інтеграція комічного тексту це не випадковий жарт, а свідомо, цілеспрямована й керована педагогічна стратегія, основними підходами якої можуть стати:

- використання на початку уроку для привернення уваги та перемикання мозку на потрібний лад. [10, с. 2]

Використання короткої гумористичної мініатюри чи анекдоту, тісно пов'язаного з темою уроку, швидко привертає увагу студентів і допомагає їм повному поглянути на тему. Наприклад, під час викладання уроку бізнес китайської дорослим теми «Асиметрія інформації в ринковій економіці» можна

показати уривок із мініатюри 《打工奇遇》 (Жао Лірон та Гунь Ханьлін). У ній звучить відома сцена: «宫廷玉液酒，一百八一杯» (Небесне нектарне вино — 180 юанів за келих), що насправді виявляється “二锅头兑白开水” (горілка «Ерготоу», розведена водою) [30]. Цей епізод яскраво демонструє явище неправдивої реклами та введення споживача в оману, дозволяючи студентам крізь гумор наочно зрозуміти природу інформаційної асиметрії.

- В якості пояснення складних термінів. Абстрактні та складні концепції можна зробити зрозумілими завдяки комічним аналогіям, перебільшенням чи сюжетним замальовкам [10, с. 7].

Приклад: пояснюючи поняття «нескінченного циклу» в програмуванні, можна використати жарт:

一个程序员去买菜，老婆交代：‘碰到卖西瓜的，就买一个包子。’程序员问：‘如果碰到卖包子的呢？’老婆说：‘那就买一个西瓜。’结果程序员带回来一个包子。” [30]

Один програміст іде купувати їжу, дружина йому каже: «Зустрінеш продавця кавунів - купи баодзи». Тоді програміст питає: «А якщо зустріну продавця баодзи?» Дружина відповідає: «Тоді купи баодзи». Цей жарт через побутову ситуацію відтворює логіку помилкового алгоритму, дозволяючи студентам миттєво схопити суть явища.

- як «каталізатор» критичного мислення. Багато сатиричних комічних текстів містять глибокі соціальні спостереження. Викладач може спрямувати студентів на аналіз логіки, підтексту та ціннісних суджень, прихованих у гуморі [9, с. 277].

Для цього можна запропонувати учням на обговорення фрагмент стендапу 鸟鸟 (Няоняо):

人来说是很现实的，就是你必须具备功能才有存在的价值，但每人只需要存在就可以了。你不会见到一个人说这个花瓶保温吗？就我知道，美人和普通人面对的世界是完全不同的，连死亡都无法消弭这种差距。上世纪 80 年代，

在我国西部出土了两具 3800 年前的人类遗体，人们把它们命名为楼兰美女和干尸 2 号。这事儿其实是我编的，但是你们是不是觉得特别合理？所以我觉得我们普通人平时可能太低调了，觉得我们总是想我这样的就不发自拍了吧，这就造成了幸存者偏差，使得网上都是美女的照片，让大家觉得美女才是正常的。我觉得我们也应该多在朋友圈发一些原始的自拍，让美女无地自容。我相信，只要我们团结起来，勇于展示自己，总有一天人们都会关闭朋友圈 [24]。

Для людей усе дуже реально: ти мусиш мати якусь функцію, аби мати цінність для існування. Але кожній людині достатньо просто існувати. Ви ж не побачите, щоб хтось казав: “А ця ваза тримає тепло?” - ні. Наскільки я розумію, світ, у якому живуть красуні та звичайні люди, - це зовсім різні світи, навіть смерть не може стерти цю прірву.

У 80-х роках минулого століття на заході Китаю знайшли дві людські мумії, яким було близько 3800 років. Їх назвали “Красуня з Луланя” та “Мумія №2”. Насправді я це вигадала, але ж вам здалося, що це цілком логічно?

Отож, я думаю, що ми, звичайні люди, у повсякденному житті надто скромні. Нам часто здається: “Такому як мені навіщо вже викладати селфі?” Це створює так званий ефект «того, що вижив»: в інтернеті лишаяються лише фотографії красунь, і всім починає здаватися, що красуні - це норма.

Я вважаю, що й ми повинні частіше викладати у стрічку наші звичайні селфі, щоб у красунь не лишалося місця для пихи. Я впевнений: якщо ми об'єднаємося й матимемо сміливість показувати себе, то колись настане день, коли всі видалять свої стрічки у соціальних мережах.

Через цей текст учні зможуть більше дізнатися про світогляд китайців та задуматися над певними соціальними вадами. Няоня висміює культ краси в соціальних мережах, де складається враження, що «норма» - це завжди бути красивим/ідеальним, бо саме такі фото найчастіше публікують.

- Як фонетична зарядка або повноцінний інструмент пропрацювання певної групи звуків.

Використання скоромовок у вивченні китайської є досить поширеним методологічним прийомом. Багаторазове повторення звуку змушує учнів більше концентруватися на механіці його вимови. А помилки, які виникають під час спроб проговорити скоромовку якомога швидше сприймаються не як провал, а навпаки, як привід посміятися усім разом [12, с. 705].

Найчастіше використовуються наступні скоромовки:

吃葡萄不吐葡萄皮，不吃葡萄倒吐葡萄皮。

Їсти виноград і не випльовувати шкірку, не їсти виноград - а все ж випльовувати шкірку.

四是四，十是十，十四是十四，四十是四十。

Чотири - це чотири, десять - це десять, чотирнадцять - це чотирнадцять, сорок - це сорок.

坡上立着一只鹅，坡下就是一条河。宽宽的河，肥肥的鹅，鹅要过河，河要渡鹅。

На схилі стоїть гуска, під схилом протікає річка. Широка річка, гладка гуска, гуска хоче перейти річку, річка має перевезти гуску.

Якщо розглядати використання комічних текстів через призму психології, то подібні гумористичні вставки та жарти сприяють зниженню когнітивного навантаження та стимулюють внутрішню мотивацію. Допомагають на деякий час відірватися від вивчення граматики та лексики, перепочити й розглянути використання лексики на практиці, зануритися в світ мови, що вивчається. Коли ми сміємося, мозок виробляє дофамін - гормон задоволення. Це знижує тривожність, формує більш безпечну атмосферу, заохочує ризикувати й висловлюватися, а також змінює ставлення від 'треба вчитися' до 'хочу вчитися'. Гумору знижує рівень втоми, створюючи короткі «вікна відпочинку» для подальшого інтенсивного сприйняття інформації [11, с. 12].

Інформація, яка викликає сміх, обробляється мозком як пріоритетна й легше переходить у довготривалу пам'ять. Лексика з історій або соціальний підтекст краще запам'ятовуються, ніж абстрактні визначення, бо за інформацією

закріплюється емоційна підв'язка. З іншого боку, щоб зрозуміти жарт, мозок мусить виконати складні когнітивні операції (розпізнати контекст, суперечність, логічний переворот). Це значно посилює міцність зв'язків у пам'яті.

Гумор діє як «безпечна когнітивна гра» приносить задоволення від розгадки маленької «головоломки». У навчанні цей ефект допомагає студентам входити у стан потоку — повного занурення й максимальної ефективності. Але це буде актуально та дієво, за умови пов'язаності тексту з темою уроку, тому треба уважно ставитися до підбору матеріалів. Також задля ефективності методологічного способу після гумористичної сценки обов'язково має йти дискусія чи підсумок, щоб трансформувати емоційний досвід у когнітивний результат [8, с. 232].

Використання гумору в навчанні - це сучасний метод, який базується на тому, як працює наш мозок. Вона дозволяє одночасно підвищити навчальну ефективність, розвивати критичне мислення й створювати позитивне навчальне середовище.

Майбутні педагоги мають подолати стереотип «гумор = розвага» й усвідомити, що комічний текст є потужним інструментом у «когнітивному арсеналі» освіти, здатним зробити навчання не лише корисним, а й по-справжньому захопливим.

Крім того, гумор може слугувати ефективним мотиваційним інструментом для створення позитивного підкріплення до навчального процесу [12]. Коли студенти асоціюють процес навчання з позитивними емоціями, формується міцний зв'язок, що підвищує їхню готовність до участі в навчальному процесі. Наприклад, викладач може створити власні гумористичні ілюстрації до граматичних правил - уявіть пояснення конструкції 把字句 у вигляді коміксу, де персонаж намагається "перемістити стілець у куток", але постійно робить помилки в порядку слів, потрапляючи в кумедні ситуації. Таке візуально-емоційне підкріплення допомагає подолати психологічний бар'єр перед складними мовними явищами.

Важливо розуміти, що ефективне використання гумору вимагає від педагога ретельної підготовки та врахування культурних особливостей. Жарт, зрозумілий носіям мови, може викликати плутанину у іноземних студентів через відмінності в соціальному контексті чи мовних нормах. Тому до підбору комічних матеріалів слід підходити стратегічно - починати з універсальних тем (побут, родина, друзі), поступово переходячи до більш специфічних культурних явищ. Наприклад, вивчення китайських ідіом через меми чи сатиричні комікси дозволяє студентам краще засвоїти їхнє значення та контекст вживання.

Слід також зазначити, що гумор сприяє розвитку соціальної взаємодії в навчальній групі. Спільне переживання створюють атмосферу довіри та відкритості, що особливо важливо при вивченні мови, де необхідно долати мовленнєві бар'єри. Рольові ігри на основі комічних ситуацій з китайських дорам чи гумористичних діалогів допомагають студентам розкритися, подолати мовний бар'єр, позбутися страху помилок та активно практикувати розмовну мову. Це перетворює аудиторію з пасивного середовища на простір для живого спілкування. [10, 277]

Перспективним напрямом є інтеграція сучасних цифрових форматів гумористичного контенту у навчальний процес. Створення інтерактивних вправ на основі популярних у Китаї комедійних ррликів з Douyin, аналіз коментарів під гумористичними відео на Bilibili чи використання ШІ-інструментів для генерації персоналізованих жартів на вивченні лексичні теми - все це відповідає інтересам сучасних студентів і робить навчання релевантним їхньому повсякденному досвіду.

Як підсумок, варто підкреслити, що педагогічно обґрунтоване використання гумору не є альтернативою системному навчанню, а слугує потужним каталізатором освітнього процесу. Він допомагає подолати штучність академічного середовища, наближаючи мовну практику до реального життя. Коли студенти не просто вивчають мову, а занурюються в контекст через сміх, емоції та спільний досвід, мовні структури засвоюються природніше і глибше,

трансформуючи навчання з формального обов'язку у захопливу інтелектуальну пригоду.

## Висновки до розділу 2

Аналізуючи засоби створення комічного ефекту в коротких китайських текстах, я помітив їхню чітку системність. Виявилося, що гумористичний ефект у цих творах зовсім не випадковий, а на складному поєднанні лексико-семантичних, синтаксичних та стилістичних прийомів, які тісно пов'язані з унікальними особливостями китайської мови.

Найбільше цікавим стало, що саме лексико-семантичні засоби працюють найефективніше для створення комічного ефекту. Аналіз показав, що семантична гра слів (каламбури) та омоніми використовуються для створення несподіваних логічних зв'язків, що порушують звичні мовні шаблони; гіперболізація слугують для перебільшення реальних явищ та доведення ситуації до абсурдності; протиріччя та парадокси створюють комічний ефект через руйнацію логічних шаблонів; зниження мовного регістру досягається шляхом використання високого стилю для опису побутових явищ.

Також стало зрозуміло, наскільки важлива структурна організація тексту - це показали синтаксичні та стилістичні прийоми. Синтаксичний повтор створює ритмічну основу комічного тексту; риторичні питання спрямовують увагу слухача та підсилюють іронічний ефект; інверсія порушує звичний порядок слів, створюючи ефект несподіванки; метафора та аналогія дозволяють через образні порівняння розкривати складні поняття.

Аналіз виступу 鸟 鸟 у «Стилі соціальної тривоги» засвідчує, що її комедійна модель становить якісно новий феномен у китайській стендап-культурі. На тлі традиційної комедії, яка тяжіє до зовнішньої експресії, соціальної сатири та відкритої імпровізації, її тихий, «інтровертований» гумор стає формою контрнарративу, що розширює жанрові межі стендапу. У її виконанні соціальна тривога перестає бути недоліком і перетворюється на

інтелектуальний ресурс, здатний генерувати складну багаторівневу комедійну естетику. На текстовому рівні 鸟 鸟 також демонструє виняткову майстерність побудови гумору через гіперболізовані внутрішні монологи, точні логічні парадигми.

Окремо варто відзначити освітній потенціал комічних текстів - це справді цікава тема. Використання гумору як інструмента у викладанні іноземної мови має як свої переваги, так і недоліки. Гумор може стати дієвим засобом для досягнення різних комунікативних цілей та створення позитивної, дружньої атмосфери на заняттях.

Насамперед, якщо застосовувати його обережно, доречний гумор допомагає в управлінні навчальним процесом, утримуючи студентів довше. Жарти та сучасний контекст можуть не тільки підвищити мотивацію, готовність брати участь у завданнях, а й надасть позитивне підкріплення до навчання.

Загалом, підвищення концентрації та зацікавленості матеріалом сприяє формуванню позитивного ставлення до змісту уроку та навчального процесу загалом, що, у свою чергу, покращує результативність і стимулює творче мислення.

Однак такий підхід не позбавлений ризиків. Викладач має виявляти особливу чутливість під час добору відповідного гумору та організації роботи в групі. Жарти та розваги не повинні переважати, і вчителю важливо поєднувати веселощі з навчанням, аби використовувати такі методи ефективно та доречно. В ході дослідження з'ясувалося, що використання гумористичних матеріалів на заняттях:

- сприяє зниженню когнітивного навантаження та мовного бар'єра;
- покращує запам'ятовування шляхом емоційного забарвлення;
- розвиває критичне мислення через аналіз іронії та сатири;
- формує позитивне ставлення до навчання китайської мови.

Отже, короткі китайські комічні тексти - це досить складна, багаторівнева система, де мовні засоби органічно поєднуються з культурними кодами та психологічними механізмами сприйняття. Їхнє вивчення відкриває нові

можливості для розуміння не лише специфіки китайського гумору, але й особливостей китайського мислення в цілому, що робить їх цінним матеріалом як для лінгвістичних досліджень, так і для методики викладання китайської мови.

## ВИСНОВКИ

Проведене дослідження комічного в китайських текстах малих форм дає змогу зробити кілька важливих висновків, що розкривають природу, функції та механізми функціонування гумору на основі китайських текстів малих форм.

Наше дослідження показало, що гумор поєднує в собі різні аспекти - лінгвістичні, психологічні та культурні лінгвістичні, психологічні та культурологічні аспекти. У китайській традиції воно виконує не лише розважальну, повчальну, корекційну та ідентифікаційну функції, виступаючи інструментом підтримки соціальної гармонії та розповсюдження культурних цінностей.

З'ясувалося, що китайський гумор має свої особливості, пов'язані з культурою, які формувалися під впливом конфуціанства з його ідеями про гармонію в суспільстві, та безумовно багатством культурних прецедентів (історичних, літературних, фольклорних тощо).

Мовна реалізація комічного будується на складній системі лінгвостилістичних засобів, серед яких найчастіше використовуються каламбури, омоніми, перебільшення та парадокси, які створюють складний гумористичний ефект.

Проаналізувавши фактичний матеріал та розглянувши теоретичний базис встановлено, що лексико-семантичні засоби творення комічного ефекту є найпотужнішим інструментом комічного, особливо добре працюють:

- Семантичні каламбури, що ґрунтуються на багатозначності китайських слів;
- Омонімічні конструкції, що створюють ефект несподіваного логічного зламу;
- Гіперболізація як засіб доведення ситуації до абсурду;
- Зниження стилю для створення контрасту між високим і побутовим.

Синтаксичні та стилістичні засоби формують структурну основу комічного, серед яких найефективнішими виявилися:

- Синтаксичний повтор як ритмічна основа гумористичного тексту;
- Риторичні питання для маніпуляції увагою слухача;
- Інверсія як засіб порушення комунікативних очікувань;
- Метафори та аналогії для образного переосмислення дійсності.

У «Стилі соціальної тривоги» 鸟 鸟 переосмислює стендап як явище, перетворюючи індивідуальний досвід інтроверта на багатовимірний комедійний інструмент, що поєднує мовні ігри, парадоксальну логіку та психологічну гіперболізацію. Її виступ демонструє, як соціальна тривога може стати джерелом естетичної оригінальності та культурної критики, надаючи голос великій, але «мовчазній» групі аудиторії. Такий підхід розширює горизонти китайської комедії, вводячи нову модель гумору — інтелектуально-рефлексивну та глибоко емпатійну.

Було встановлено, що китайські тексти малих форм можна успішно інтегрувати в освітній процес з високим рівнем продуктивності. Це зумовлено низкою психологічних аспектів цього методологічного прийому: психологічному розвантаженню та подоланню мовного бар'єру, покращенню запам'ятовування через емоційний зв'язок, розвитку критичного мислення та лінгвокультурної компетенції, а також формуванню позитивного ставлення до процесу вивчення мови.

Китайські комічні тексти малих форм утворюють складну систему, де мовні засоби органічно поєднуються з культурними кодами та психологічними механізмами сприйняття. Ця система функціонує за принципом "контрольованого порушення норм", де комічний ефект досягається шляхом балансування між очікуванням і несподіванкою.

Ефективність сприйняття китайського гумору безпосередньо залежить від ступеня володіння лінгвокультурним кодом, що робить його важливим інструментом у викладанні китайської мови як іноземної та у міжкультурній комунікації.

Тема використання комічних текстів в освітньому процесі, а також подальше вивчення цього аспекту лінгво-культурної спадщини Китаю має

величезні перспективи подальших досліджень, що полягають у вивченні еволюції комічного в сучасному китайському суспільстві, впливу цифрових технологій на розвиток гумористичних жанрів, можливостей використання комічних текстів у прикладних цілях (реклама, політика, освіта, тощо).

Отже, комічне в китайській культурі це не просто розвага чи спосіб покращити настрій, але і як складний механізм культурної ідентифікації, соціальної регуляції та міжкультурної комунікації, що робить його вивчення актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Габідулліна А. Р., Жарикова М. В. Лінгвістична природа гумору: навчальний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. С. 134–135.
- 2) Загнітко А. 3-142 Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020.
- 3) Коваленко А. М., Гуль О. Г. Явище комічного в китайській інтернет ліриці XXI ст. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Сучасна філологія: теорія та практика". Київ: Нац. акад. СБУ, 2021. 156 с.
- 4) Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ: Видавничий центр Академія, 2002. С. 20-45.
- 5) Просіна К. М. Форми та засоби вираження комічного в художньому творі. Запоріжжя : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2019. С. 83-85.
- 6) Руда А. В. Використання засобів та прийомів комічного в китайській літературі на прикладі роману Лю Чженьюня «Один день як три осені» . Київ : КУБГ, 2020. С. 5-7.
- 7) Словник української мови в 11 томах (СУМ–11) – К.: Наукова думка, 1970–1980.
- 8) Тимчук О. Т., Сніховська І. Е. Мовна гра як вияв пізнавально комунікативної діяльності. Молодий вчений. 2019. №4.2. С. 232–235.
- 9) Чистякова О.С. Лінгвостилістичний аналіз художнього тексту. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2016. № 60. С. 297–299.
- 10) Gong Y., Lyu B., Gao X. Research on teaching Chinese as a second or foreign language in and out-side mainland China: A bibliometric analysis. Asia-Pacific Education Researcher, 27 (4). Sydney : School of education. 2018. 277 p.
- 11) Grenfell M., Harris V. Memorisation strategies and the adolescent learner of Mandarin Chinese as a foreign language. Linguistics and Education, 31, 2015. P. 1–13.

- 12) Jiayuan Chen<sup>1</sup>, Jia Gao. English and Chinese Humorous Languages under the Heterogeneous Domain Valve of Eastern and Western Culture. Open Journal of Social Sciences. 2019. Vol. 7, No. 2. P. URL: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=89772> (Дата звернення: 09.11.2025).
- 13) Li-chi chen, Anna Sroka-Grądział, Fu-lan Lee, Eryk Hajndrych. Wit and humor in chinese characters: a socio-cultural and historical perspective. Warsawa. 2021. P. 5, 41-54.
- 14) Powell J., Andersen L. Humor and teaching in higher education. Studies in Higher Education. 1985. Vol. 10, No. 1. P. 79—90.
- 15) Schmitz J. R. Humor as a pedagogical tool in foreign language and translation courses. Humor. 2002. Vol. 15, No. 1. P. 89—113.
- 16) Sung, K.-Y. Promoting Communicative Language Learning through Communicative Tasks. Journal of Language Teaching and Research. 1 (5), 2010. P. 704–713.
- 17) Teaching Chinese as a foreign language and culture. Ed. by Sze-yuan Chou. Beijing, 1998. 5 p.
- 18) 曾洵. 关联理论和概念合成理论对言语幽默解读认知机制的阐释. 湖南 : 湖南大学出版社, 2006. C. 15-19.
- 19) 彭娟.。论言语幽默的制笑机制. 长沙: 湖南师范大学, 2005. 7 с.
- 20) 桑紫宏. 基于形式重复的汉语幽默语言研究. 上海: 黄洞师范大学出版社, 2007. C. 5-19.
- 21) 孙福海. 逗你没商量-相声界奇闻趣事. 广州市 : 百花文艺出版社, 2007. C. 12-18.
- 22) 江中舟, 相声段子集锦. 上海 : 上海文艺出版社, 2002. C. 5-12.
- 23) 张笑恒. 幽默与口才. 北京: 广业大出版社, 2009 C. 12-17.
- 24) 赵本山, 范. «红高粱模特队». URL: <https://youtu.be/RIK76FiITBo?si=EY9wN45f6HahSBQ9> (Дата звернення: 19.09.2025).

- 25) 李雪琴. «脱口秀大会 S3». URL: [https://youtu.be/qYRo\\_ZzhsuY?si=Jr030kyBSiXdUIWt](https://youtu.be/qYRo_ZzhsuY?si=Jr030kyBSiXdUIWt) (Дата звернення: 22.09.2025).
- 26) 李寅飞. «梨园闯关我挂帅: 相声成语新篇». URL: [https://youtu.be/HlQrsq5y0MA?si=5h2RQjr\\_uhPHQ4cT](https://youtu.be/HlQrsq5y0MA?si=5h2RQjr_uhPHQ4cT) (Дата звернення: 20.09.2025).
- 27) 马季, 赵炎, 刘伟, 冯巩, 王金宝. «五官争功». URL: [https://youtu.be/Sq0Pekx-Kp4?si=MZFHRaTCPKTr\\_fv-](https://youtu.be/Sq0Pekx-Kp4?si=MZFHRaTCPKTr_fv-) (Дата звернення: 02.10.2025).
- 28) 赵本山. «不差钱». URL: [https://youtu.be/kFA\\_yIFYUxg?si=ahh3LjtC5YgxNTDt](https://youtu.be/kFA_yIFYUxg?si=ahh3LjtC5YgxNTDt) (Дата звернення: 03.10.2025).
- 29) 鸟鸟. «我人生状态只有三种: 中悲、大悲、超大悲» (《脱口秀大会》第五季). URL: [https://youtu.be/mGDZNOh0S18?si=vNXB\\_17oimiNfEaK](https://youtu.be/mGDZNOh0S18?si=vNXB_17oimiNfEaK) (Дата звернення: 02.10.2025).
- 30) 鸟鸟. «“社恐式” (脱口秀大会 S5) URL: [https://youtu.be/wXHdSicI\\_Mk?si=ENpCZTpMcorDnG\\_W](https://youtu.be/wXHdSicI_Mk?si=ENpCZTpMcorDnG_W) (Дата звернення: XX.XX.2025).
- 31) 沈腾. «欢乐喜剧人 S1 总冠军封神合集». URL: <https://youtu.be/bI7e3ewxdr8?si=UBB2zdu2N7NxO1TO> (Дата звернення: 12.09.2025).
- 32) 杨笠. «为什么他看起来那么普通, 却可以那么自信». URL: <https://youtu.be/2RDo3yPSZMc?si=8bVVomQdWWQQSHZQ> (Дата звернення: 25.09.2025).
- 33) 赵本山, 宋丹丹, 崔永元. «说事儿». URL: [https://youtu.be/\\_PK7V\\_CexqE?si=pEFNeFLynlu\\_SzYb](https://youtu.be/_PK7V_CexqE?si=pEFNeFLynlu_SzYb) (Дата звернення: 02.10.2025).
- 34) 赵本山, 宋丹丹, 崔永元. «昨天天». URL: <https://youtu.be/l5qr1jQ1M0E?si=7hdwrB1jKrKjKEJU> (Дата звернення: 29.10.2025).
- 35) 赵本山. «卖拐». URL: [https://youtu.be/IaVB\\_Y3WSFA?si=J3tUHc8JErlJPtBy](https://youtu.be/IaVB_Y3WSFA?si=J3tUHc8JErlJPtBy) (Дата звернення: 01.10.2025).
- 36) 赵丽蓉, 巩汉林. «打工奇遇». URL: [https://youtu.be/vGqdOV\\_ZuK4?si=YJ3u\\_5YVX-BH0k-p](https://youtu.be/vGqdOV_ZuK4?si=YJ3u_5YVX-BH0k-p) (Дата звернення: 02.10.2025).

## ABSTRACT

**The relevance of this research** stems from the rapid development of Chinese stand-up comedy (脱口秀) as a significant cultural and linguistic phenomenon in contemporary China. The linguistic strategies used by performers not only illustrate the dynamic nature of modern spoken Chinese but also reveal deeper psychological and cultural tendencies within society. In this context, the study of humorous mechanisms becomes essential for understanding how individuals negotiate personal experiences, emotions, and social norms through language. The phenomenon of introversion and social anxiety portrayed in humorous discourse is particularly relevant today, as it reflects widespread generational feelings in an increasingly competitive and socially demanding environment.

**The purpose of the study** is to conduct a comprehensive investigation of the linguistic and extralinguistic means of creating comic effects in modern Chinese humorous discourse, using the performance “Social Anxiety Style” (社恐式) by the comedian Niaoniao as a key example. The research aims to determine how lexical, semantic, syntactic, and stylistic devices interact with performative elements such as tone, timing, body language, and pacing to construct a coherent comedic narrative. Special attention is given to the manner in which humor becomes a tool for reinterpreting everyday experiences, articulating inner psychological conflict, and challenging established cultural expectations.

**The methodological basis of the research** includes descriptive analysis, contextual interpretation, discourse analysis, and elements of comparative linguistics. The descriptive method enables the systematic identification and classification of humorous linguistic units, while contextual analysis helps reveal their pragmatic function within the narrative.

**The scientific novelty of this research** lies in its integrated approach to analyzing a contemporary Chinese stand-up performance from linguistic, cultural, and psychological perspectives. While Chinese humor—particularly traditional xiangsheng—has received scholarly attention, modern stand-up as a distinct genre

remains understudied in Ukrainian academic discourse. This work offers one of the first detailed analyses of Niaoniao's humorous strategies, highlighting the unique comic potential of introversion and social anxiety in modern Chinese culture.

**The theoretical significance of the thesis** is grounded in its contribution to the fields of linguistics, pragmatics, and intercultural communication. The findings enhance academic understanding of how language constructs comic meaning in a multimodal environment, where verbal, non-verbal, and cultural codes operate simultaneously. The analysis of humor as a social and communicative act enriches existing theories about the functions of humor in interpersonal interaction, identity formation, and cultural critique. Furthermore, the research provides a model for analyzing humorous discourse in other languages and cultural contexts, thus contributing to broader comparative humor studies.

**The practical significance of the study** lies in its applicability to a range of educational and cultural contexts. The insights obtained can be used in teaching Chinese as a foreign language, particularly in modules focused on spoken communication, pragmatics, and modern Chinese culture. Understanding humorous mechanisms helps students improve their cultural literacy, interpret implicit meanings, and navigate real-life communication more effectively. The materials and conclusions of the research may also serve as a basis for developing courses in translation studies, intercultural communication, and media literacy.